

Názov aktivity: **Koho by som chcel mať v triede?**

Typ aktivity: Intervenčná

Predmet: Filozofia výchovy

Autor: PaedDr. Michal Novocký, PhD.

Kontakt: michal.novocky@umb.sk

Názov aktivity	<i>Koho by som chcel mať v triede?</i>
Téma aktivity	<ul style="list-style-type: none">• Životné skúsenosti a hodnoty• Rozmanitosť v edukácii• Postoje a mediálne informácie, ktoré nás formujú
Anotácia aktivity	Aktivita sa venuje predstavám budúcich pedagógov o žiakoch, s ktorými by chceli pracovať. Študenti pracujú s opismi žiakov, s ktorými by sa mohli potenciálne v edukačnej realite stretnúť a selektujú, s ktorými z nich by pracovali radi a s ktorými by si prácu nevedeli predstaviť. K výberu uvádzajú stručné dôvody. Táto aktivita má nadväzovať na predchádzajúcu aktivitu o význame filozofických smerov pre edukáciu v tom, že bez plurality nazerania na výchovu, bez otvorenosti voči nárokom súčasného sveta a požiadavkám spoločnosti nemožno tvoriť modernú školu, kde by žiaci boli šťastní a chceli sa rozvíjať.
Ciele aktivity	<ul style="list-style-type: none">• porozumieť, že humanisticky orientovaná edukácia počíta prioritne s vysporiadaním sa so zmenou chápania podmienok v edukácii;• analyzovať dôsledky, ktoré by mohli nastať, ak by bola podporovaná selekcia na úkor pripravenosti pracovať so žiakmi s rôznymi potrebami, pôvodom a kultúrnym zázemím.
Pomôcky	Pracovný list s tabuľkou (Príloha), v ktorej sú opisy žiakov s voľným miestom na písanie dôvodov, prečo by si študenti prácu s daným žiakom vedeli, resp. nevedeli predstaviť.
Čas	30 – 45 minút
Postup	<ol style="list-style-type: none">1. Rozdajte študentom pracovné listy s opismi žiakov (napr. rómsky žiak z chudobnej rodiny; žiak z Ukrajiny, ktorého ostatní odsudzujú preto, lebo nenesí najnovšie veci; žiak s horším prospechom, ktorý má problémy s učením; žiak s postihnutím, ktorý nedokáže dobre artikulovať; žiak, ktorého rodičia už niekoľko rokov škole finančne pomáhajú a pod.) Vysvetlite im, ako majú s nimi pracovať (čo si majú prečítať, kde majú napísať dôvody). Dajte im približne 10 minút na výber a zdôvodnenie

	<p>svojich odpovedí, ktoré typy žiakov by v triede (výchovnej skupine) chceli, resp. nechceli.</p> <p>2. Následne pristúpte k diskusii, v rámci ktorej dostane každý študent priestor, aby sa vyjadril k tomu, aké typy žiakov by vo výchovnej skupine nechcel mať, a zároveň uviedol dôvody, ktoré ho k tomu vedú. Študentom položte otázky typu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Aké sú vaše skúsenosti s takými žiakmi?</i> ❖ <i>Ako by ste situáciu riešili, keby ste mali na starosti takéto typy žiakov?</i> <p>3. V tretej fáze sa vráťte k výrokom a k výsledku predchádzajúcej aktivity (Ktorý filozofický smer je ten Naj?). Dajte študentom opätovne priestor, aby si svoje odpovede prečítali a položte im, podobne ako v závere predchádzajúcej aktivity, otázky typu: Aký účel podľa vás mala aktivita s pracovnými listami? Na čo sme chceli poukázať? Kvôli čomu sa čiastočne vraciame k predchádzajúcej aktivite?</p> <p>4. V poslednom kroku študentom rozdajte pracovné listy s opismi žiakov ešte raz (opisy môžete variovať). Budú opäť vyberať typy žiakov, ktorých by nechceli, resp. chceli mať vo výchovnej skupine. Takisto by mali uviesť dôvody. Úspešnosť aktivity si overte tak, že porovnáte prvé a druhé pracovné listy (na druhom pracovnom liste by malo byť menej označených typov žiakov, s ktorými by nechceli pracovať). Nevadí, ak k tomu nedošlo, pretože ide o značne citlivú tému a postoj k tejto problematike je náročné zmeniť v krátkom čase, ako som sa o tom aj sám presvedčil.</p>
<p>Reflexia</p>	<p>Počas reflexie je vhodné sa študentov opýtať, čo spôsobilo, že na druhom pracovnom liste označili menej opísaných typov žiakov (aj keď táto situácia nemusí nastať). Rovnako sa môžete študentov pýtať podobné otázky, ako pri reflexii prechádzajúcej aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Ako vnímate pluralitu pohľadov na svet?</i> ❖ <i>V čom je táto pluralita prínosná vzhľadom na edukáciu?</i> ❖ <i>V čom prínosná nie je?</i> ❖ <i>Ako by ste sa zachovali, keby ste hneď po absolvovaní univerzity získali pracovné miesto v škole, kde je prevažná väčšina žiakov iného vierovyznania či svetonázoru ako ste vy?</i> ❖ <i>Ako by ste postupovali pri rozhodovaní, či pracovnú ponuku prijmete?</i>

<p>Zoznam použitej literatúry</p>	<p>DRÁL, P. – GALANSKÁ, N. – NÁVOJSKÝ, A. a kol. 2015. <i>Ako vieme, že to funguje? Zisťovanie postojov a postojových zmien počas vyučovania</i>. Bratislava : Nadácia Milana Šimečku, 2015. 138 s.</p> <p>ZELINA, M. 2000. <i>Alternatívne školstvo</i>. Bratislava : IRIS, 2000. 255 s. ISBN 80-88778-98-0.</p>
<p>Tip pre pedagógov</p>	<p>Treba počítať s tým, že niektorí študenti nebudú ochotní prečítať to, čo napísali. Siahnite po alternatíve. Pracovné listy vám odovzdajú a vy ich vyhodnoťte z hľadiska toho, s ktorými typmi žiakov by si nevedeli prácu predstaviť a uveďte súčasne najčastejšie dôvody, ktoré študenti napísali.</p> <p>Do pracovných listov zahrňte rozličné typy žiakov. Ide o to, aby v nich nefigurovali len žiaci z odlišného kultúrneho prostredia, ale aj žiaci, ktorí sú odlišní niečím iným, napr. prospechom, správaním, špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a pod. Môže sa stať, že študenti nemajú problém akceptovať žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a pomôcť mu v rozvoji, ale práca so žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia im výrazne prekáža. To môže vytvoriť priestor na väčšiu diskusiu medzi študentmi o ponímaní (názorovej) plurality v edukácii.</p> <p>Za úlohu môžete dať študentom, aby pouvažovali nad ideálnym modelom školy, ktorý by vám na nasledujúcej hodine priblížili (akých žiakov by v nej radi privítali, kto by sa podieľal na riadení školy a i.). Do pozornosti im dajte reformné a alternatívne školy (pozri zoznam použitej literatúry), ktorými by sa mohli inšpirovať (nielen tie, ktoré fungujú na Slovensku, ale aj v zahraničí).</p>

Príloha č. 2

PRACOVNÝ LIST

Koho chcem mať v triede

Tvojou úlohou je vybrať si nového žiaka do triedy. Podľa opisu rôznych detí si vyber také, ktoré by si chcel/a najviac a ktoré najmenej.

- Koho by si chcel/a v triede najviac, označ hviezdikou a podrobne napíš prečo.
- Koho by si chcel/a najmenej, označ krúžkom a tiež podrobne napíš prečo.

OPISY DETÍ	MÔJ VÝBER	PREČO?
„Chlapec býva s mamou, otcom, sestrou a bratom v poschodovom dome s peknou záhradou. V dome majú bazén, v ktorom sa kúpu cez zimu a vonku druhý bazén, do ktorého v lete pozývajú kamarátov. Nosí značkové oblečenie. Do našej školy nastupuje preto, lebo jeho otec dostal novú prácu a sťahujú sa do nášho mesta.“		
„Dievča býva s otcom a babkou v jej starom dome. Stará mama sa o nich dobre stará, varí im a pečie koláče. Keď má dievča narodeniny, pozýva si k sebe kamarátov. Väčšinou nosí trička a rifle. Do školy k nám nastupuje preto, lebo s otcom museli odísť bývať k starej mame. Tá však tiež nemá veľa peňazí.“		
„Dievča býva s mamou a otcom v peknom domčeku. Dvakrát do roka chodia na dovolenku do zahraničia. Niekedy dovoľia dcére pozvať si spolužiaka na výlet. Veľmi pekne sa oblieka. K nám do školy nastupuje preto, lebo sa presťahovali do krajšieho bývania.“		
„Chlapec býva len s rozvedenou mamou a malou sestrou v jednoizbovom byte. Mama má dve práce, aby uživila rodinu. Chlapec často nechodí von. Oblečenie si kupujú v lacnejších obchodoch alebo na tržnici. K nám do školy nastupuje preto, lebo sa museli presťahovať do lacnejšieho podnájmu.“		
„Chlapec sa nedávno prisťahoval na Slovensko s rodičmi z Ukrajiny. Bývajú v podnájme v staršej bytovke zo 60. rokov. Keď sa jeho rodičom podarí si privyrobiť, majú niekedy dohromady aj 4 práce, venujú sa menšej rekonštrukcii bytu. Od chlapca vyžadujú, aby si nateraz nepozýval k sebe žiadnych spolužiakov. Občas máva problémy s jazykovou bariérou. Nedávno začal chodiť na kurzy slovenského jazyka pre cudzincov, ale celkom mu to ide. Menším problémom predsa ostáva, že sa nechce výraznejšie zapájať do skupinovej práce v triede, čo limituje učiteľov pri realizácii aktivít, keďže musia premýšľať, ako ho viac motivovať.“		
„Dievča začalo nedávno navštevovať vidiecku školu na východe Slovenska. Nemá to tam vôbec ľahké, čo sa adaptácie týka. Jej rodičia sú Rómovia, ktorí nežijú, na slovenské podmienky, práve príkladne. Otec má problémy s alkoholom, mama si neraz privyrába tak, že chodí žobrať, hoci to nie je nutné. Nerada by však bola, ak by ju z osady, kde bývajú, vylúčili (tam je to úplne bežné). Radšej takýmto spôsobom zapadne. Dievča sa niekedy s mamou žobrania zúčastňuje. Veľký problém v škole zohráva jednak jazyková bariéra, dievča komunikuje v slovenskom jazyku sporadicky a nebuť pedagogickej asistentky, asi by neurobila ani najmenšie pokroky, a na druhej strane jej sociálny status (býva ľuďmi na dedine označovaná ako Romáčka, ktorá žobre).“		